

100 godina od prvog plivačkog natjecanja na Bačvicama

Piše: MLADEN CUKROV

Prvu plivačku priredbu za prvenstvo grada Splita, 14. rujna 1913. organizirali su na Bačvicama mladi entuzijasti iz „Hajduka“ s Fabjanom Kaliternom na čelu, a u organizaciji su sudjelovali još „Hrvatski šport klub“ i „Hrvatski sokol“

Naziv Bačvice pojavljuje se u službenim spisima već za vrijeme mletačke vlasti pod nazivom Boticelle. Uz prirodnu plažu nalazio se poljski put, uzduž kojeg su se prostirali vinogradi splitskih težaka. Bilo je to pravo predgrađe bez pravih pristupnih puteva.

Već krajem 19. stoljeća Split je imao svoje kupalište na Bačvicama. Uredila ga je 1891. obitelj Koščina. Prvi kupaći u uvali bili su članovi obitelji Bui i Paparelo - Rismondo, koji su ondje sagradili i svoje kuće. Pomorske vlasti su 1905. dale Ivanu Koščini (1857. - 1939.) dozvolu da još dodatno uredi i opremi ovo kupalište.

Kupalište je bilo podignuto od dasaka na pilonima i istureno prema sredini uvale. Bilo je podijeljeno na mušku i žensku stranu, s tim da je u sredini bila veranda

Od njih je sve počelo. Članovi sportske družine „Šator“ 1904. g. Stoje slijeva: Ivan Šakić, Nikola Kuzmanić, Jerko Matošić, Humbert Fabris, Lucijan Stella, Toni Brajević, Vjekoslav Ivanišević, Jure Gasparini, Lovre Bilinić, Vlado Boschi i Fabjan Kaliterna. Donji red slijeva : ... ?, Šime Raunig, Ante-Tonček Kaliterna, Duje Ivanišević, Vlado Matošić, Luka Kaliterna, Mario Stella i Martin Stella.

koja je služila i kao biljetarnica. Ljepši spol se znao tužiti da su na drvenim pregradama otvorene rupe kroz koje su ih muškarci znali viriti, a i fotografirati. U to vrijeme su Bačvice bile „daleko“ od grada, pa je građane na kupanje vozio zaprežni tramvaj s dva konja. Uz to je i iz splitske luke svako jutro isplovljavao mali parobrod „Angelica“ koji je održavao prugu do Bačvica. Ovo lijepo kupalište uništila je orkanska bura 1915., a 1917. sagrađeno je novo, također drveno, koje se održalo sve do početka II. svjetskog rata.

Prva plivačka priredba

Prvu plivačku priredbu za prvenstvo grada Splita organizirali su mladi entuzijasti iz „Hajduka“ s Fabjanom Kaliternom na čelu. U organizaciji su sudjelovali još „Hrvatski sportski klub“ i „Hrvatski sokol“. Natjecanje je započelo 14. rujna 1913. s početkom u 11,30 sati u uvali Bačvice. Raspored je bio sljedeći : plivanje u „brzini“ na 50 m, utakmica djece u „brzini“ na 50 m, utakmica u plivanju „na leđima“ na 50 m, štafeta na 150 m, utakmica u ronjenju i skokovima u vodu. Nagrade su bile: za 1.

Fabjan KALITERNA (1886 - 1952), sudionik i osnivač 12 športova u Splitu. Posebno je zaslužan za razvitak plivanja, vaterpola, nogomet-a i veslanja. Bio je i inicijator prvog plivačkog natjecanja na Bačvicama

Kupalište „Košćina“ na Bačvicama kako je izgledalo 1905. godine

mjesto zlatni sat, srebrni predmeti i počasna diploma, za 2. i 3. mjesto počasna diploma. Svi oni koji su željeli sudjelovati morali su uplatiti jednu krunu, a djeca pola krune. Ulaznice za građanstvo iznosile su 0,20 kruna pojedninačno. Prema izvještaju ondašnjih splitskih novina „Sloboda“, ovaj plivački miting prošao je bolje od očekivanog. Bilo je prisutno više od 1500 gledatelja koji su zdušno bodrili svoje favorite.

Natjecanjem je rukovodio odbor sastavljen od inž. Fabjana Kaliterne, dr. Grge Angjelinovića, dr. Vjekoslava Lavša i dr. Đina Karamana, dok su suci na cilju bili: Božo Šitić, prof. Antun Pavlović i Berislav Tomaseo, a starter je bio Ivan Poletti Kopešić.

Pobjednik u disciplini 50 metara za muškarce bio je Stipe Sisgoreo (37 sekundi), drugi je bio Joško Tommaseo (38 sek.), a treći Srećko Karaman (39 sek.). Kod žena najbrža je bila Ana Pentser (1:05) ispred Gjine Altaras (1:15) i Karmen Nonweiller (1:59).

Kupališne "republike"

U trci 50 m za djecu sudjelovalo je 11 dječaka. Prvi je stigao Josip Jakšić u vremenu 0: 41, drugi Mirko Mihaljević 0: 50 i treći Ljubomir Humann zvan „Munja“ 0:53. U najzanimljivijoj utrci „daljine“ (maraton) prvu nagradu odnio je Joško Tommaseo u vremenu 18:54, drugu Josip Jakšić 19:08, a treće Mirko Bezić u vremenu od ravno dvadeset minuta.

Picigin je bio jedna od igara za rasonodu na plaži Bačvice

Zanimljivo je bilo i natjecanje u ronjenju. Od prijavljenih 6 natjecatelja na startu se pojavilo njih četvorica. Postavljena je i norma od minimalno 30 metara koje je trebalo preroniti. Prvu nagradu je osvojio prekaljeni Paško Bettini (kasnije jedan od osnivača PK „Jadran“) koji je u ronjenju prevalio 54 metra. Drugi je bio Lovre Bilinić.

U skokovima je s osvojenih 15 bodova pobijedio Božo Nedoklan (kasnije igrač „Hajduka“) koga su zbog lijepih skokova zvali Lastavica. Drugo mjesto pripalo je Josipu Jakšiću s 14 bodova, a treći u ovoj disciplini bio je Dinko Košćina s 10 bodova. Cijelu ovu plivačku manifestaciju muzikom pratila je splitska „Narodna glazba“.

Kraj I. svjetskog rata ponovno je oživio sve uvale u Splitu. Gotovo na svakom kupalištu, u svakoj uvali, nicali su kupališne „republike“, kao sastajališta mladih i posebna pojava ondašnjeg njihova života. „Republike“ su bile pokretači gotovo svih športova u Spltu. Ako bi ih definirali, sigurno da su bile pomalo buntovne, anarhične i vodile su međusobne „ratove“. Bavile su se natjecanjem u plivanju, veslanju, trčanju, hrvanju, ronjenju, skokovima, kao i raznim improviziranim igrama. Svaka „republika“ je imala svoj statut, svoj barjak, admirala i protokol, amblem i jednake kapice na glavi. Na čelu republike stajao je poglavica koga su nazivali „šeik“, „car“, „prešidente“ i sl. Pojedine „republike“ imale su svoje himne i pjesme za razne prigode. Među „republikama“ često su priređivane borbe, pomorske bitke i razna natjecanja za prevlast „republika“.

Poznate su bile republike: „Mali puk“ u uvali Firula, „Baluni“ u uvali Baluni, „Bačvice“ u uvali Bačvice, „Bagnolo“ u gradskoj luci, „Sustipan“ u uvali Zvončac, kao i u ostlim uvalama: Stinice, Lora, Glavičine, Spinut, Poljud, Meje i Zenta. Time počinje novo poglavlje plivačkog športa u Splitu. Formiraju se prvi klubovi koji njeguju pomorske športove - „Baluni“ (kasnije „Jadran“), „Firule“, „Gusar“ i drugi...

LITERATURA:

Duško Marović, Povijest sporta u Splitu - knjiga I. - SOFK-a Split, 1990. g.
Zdenko Matošić, Bačvice, raj na zemlji, Ekološko društvo Picigin Bavičice - Split, 2007. g.
Jurica Gizdić: Fabijan Kaliterma, otac splitskog športa, Splitski savez športova, Split, 2004. g.